

# Laya - het nulpunt

– H.P. Blavatsky

Sloka 1

**DE EEUWIGE MOEDER (*ruimte*),  
GEWIKKELD IN HAAR ALTIJD  
ONZICHTBARE GEWADEN, HAD  
OPNIEUW ZEVEN EEUWIGHEDEN  
GESLUIMERD. <sup>1</sup>**



Vraag: *Abstracte ruimte wordt in de Proloog als volgt verklaard:*

...Absolute eenheid kan niet overgaan in oneindigheid, want oneindigheid vooronderstelt de onbegrensde uitbreiding van *iets* en de duur van dat 'iets'; en het ene AL is net zo als de Ruimte – die er op deze aarde of op ons bestaansgebied de enige verstandelijke en fysieke voorstelling van is – noch een object noch een subject van waarneming. Als men kon veronderstellen dat het Eeuwige Oneindige AL, de Alomtegenwoordige Eenheid, in plaats van in Eeuwigheid te zijn, door periodieke manifestatie een veelvoudig Heelal of een meervoudige persoonlijkheid zou worden, dan zou die Eenheid ophouden er een te zijn. Locke's opvatting dat 'zuivere Ruimte noch in staat is tot weerstand, noch tot beweging' – is onjuist. Ruimte is noch een 'onbegrensde leegte', noch een 'voorwaardelijke volheid', maar beide: zij is immers op het gebied van de absolute abstractie de altijd-onkenbare Godheid, die alleen voor het eindige verstand leegte is en op het gebied van *mayavische* waarneming het Plenum, de absolute Bevatte van al wat is, gemanifesteerd of niet: zij is dus dat ABSOLUTE AL. Er is geen verschil tussen het 'In Hem leven wij, bewegen wij en zijn wij' van de Christelijke Apostel, en het 'Het Heelal leeft in, komt voort uit en zal

terugkeren tot Brahma (Brahmā) van de Hindoe Rishi: want Brahma (onzijdig), het niet-gemanifesteerde, is dat Heelal *in abscondito* en Brahmā, het gemanifesteerde, is de Logos, mannelijk-vrouwelijk gemaakt in de symbolische orthodoxe dogma's. De God van de Apostel-Ingewijde en van de Rishi is zowel de Ongeziene als de Zichtbare RUIMTE. Ruimte wordt in de esoterische symboliek de 'Eeuwige Moeder-Vader met Zeven Huiden' genoemd. Deze bestaat van haar ongedifferentieerde tot haar gedifferentieerde oppervlak uit zeven lagen.

'Wat is het dat was, is en zal zijn, of er een Heelal is of niet, of er goden zijn of niet?' vraagt de esoterische Senzar catechismus. En het gegeven antwoord is: RUIMTE.<sup>2</sup>

Vraag: *Maar waarom wordt de Eeuwige Ouder, Ruimte, aangeduid als vrouwelijk?*

Antwoord: Niet in alle gevallen, want in bovenstaande passage wordt Ruimte de 'Eeuwige Moeder-Vader' genoemd; maar wanneer er zo over gesproken wordt is de reden daarvoor dat ofschoon het onmogelijk is om Parabrahm te definiëren, wij, als wij eenmaal spreken over dat eerste iets dat gedacht *kan* worden, het moeten behandelen als een vrouwelijk principe. In alle kosmogonieën werd de eerste differentiatie gezien als vrouwelijk. Het is Mulaprakriti die Parabrahm verbergt of versluiert; Sefhira het *licht* dat emaneert uit Ain-Soph; en bij Hesiodus is het Gaia die uit Chaos voortkomt, voorafgaand aan Eros (THEOG. IV; 201-246). Dit wordt herhaald in alle opeenvolgende en minder abstracte materiële creaties, zoals blijkt bij Eva, geschapen uit de rib van Adam, enz. Het zijn de goden en godinnen die als eerste komen. De eerste emanatie wordt de onbevleete Moeder, uit wie alle goden voortkomen, of de geantropomorfiseerde scheppende krachten.

Wij moeten de mannelijke of vrouwelijke soort (als naam) aannemen, want wij kunnen niet het onzijdige *het* gebruiken. Strikt genomen kan er uit *HET* niets voort-

komen, noch een uitstraling noch een emanatie.

Vraag: *Is deze eerste emanatie identiek aan de Egyptische Neith?*

Antwoord: In werkelijkheid staat hij boven Neith, maar in een betekenis of in een lager aspect is hij Neith.

Vraag: *Is het HET zelf dan niet de 'Eeuwige Moeder-Vader met Zeven Huiden'?*

Antwoord: Zeer zeker niet. In de Hindoe filosofie is het HET Parabrahm, dat wat voorbij Brahmā is, of, zoals het nu in Europa genoemd wordt, het 'onkenbare'. De ruimte waarover wij spreken is het vrouwelijk aspect van Brahmā, het mannelijke. Bij de eerste trilling van differentiatie, begint het Subjectieve te emaneren, of als een schaduw in het Objectieve te vallen, en wordt het wat de Moeder Godin genoemd werd. Hieruit komt de Logos voort, de Zoon en Vader God tegelijkertijd, beiden ongemanifesteerd, de een de Potentialiteit, de ander de Potentie. Maar eerstgenoemde moet niet verward worden met de gemanifesteerde Logos, ook wel in alle kosmogonieën de 'Zoon' genoemd.

Vraag: *Is de eerste differentiatie van het absolute HET altijd vrouwelijk?*

Antwoord: Alleen als stijlfiguur; in de strikte filosofie is het geslachtsloos; maar het vrouwelijk aspect is het eerste dat het aanneemt in de menselijke idee, de daaropvolgende materialisatie in elke filosofie hangt af van de graad van spiritualiteit van het ras of de natie die het systeem produceerde. Bijvoorbeeld: in de Kabbala van de Talmoedisten wordt HET genoemd AIN-SOPH, de eindeloze, de grenzeloze, de oneindige (waarbij het attribuut altijd negatief is); toch wordt verwezen naar het *absolute* Principe als Hij!! Hieruit, uit deze negatieve, Grenzeloze Cirkel van Oneindig Licht, emaneert de eerste Sefhira, de Kroon, die de Talmoedisten 'Tora' noemen, de wet, waarbij zij uitleggen dat

zij de vrouw is van Ain-Soph. Dit is een duchtig antropomorfiseren van het Spirituele.

Vraag: *Is dit hetzelfde in de Hindoe filosofieën?*

Antwoord: Precies het tegenovergestelde. Want als wij kijken naar de Hindoe kosmogonieën zien wij dat Parabrahm daarin niet eens genoemd wordt, maar alleen Mulaprakriti. Deze laatste is, om het zo te zeggen, de voering of het aspect van Parabrahm in het onzichtbare universum. Mulaprakriti betekent de Wortel van de Natuur of de Materie. Maar Parabrahm kan niet de 'Wortel' genoemd worden, want het is de absolute 'Wortelloze Wortel' van alles. Daarom moeten wij beginnen met Mulaprakriti, of de Sluier van dit onkenbare. Hier zien we weer dat de eerste de Moeder Godin is, de weerspiegeling of de subjectieve wortel, op het eerste niveau van Substantie. Dan volgt, voortkomend uit, of liever verblijvend in, deze Moeder Godin, de ongemantefesteerde Logos, hij die zowel haar Zoon als tegelijkertijd Echtgenoot is, genaamd de 'verborgen Vader'. Hieruit komt voort de eerste gemantefesteerde Logos, of Geest, en de Zoon uit wiens substantie de Zeven Logoi emaneren. De synthese hiervan, gezien als een collectieve Kracht, wordt de Architect van het Zichtbare Universum. Zij zijn de Elohim van de Joden.

Vraag: *Welk aspect van Ruimte, of de onbekende godheid, in de Veda's genaamd 'DAT', dat verderop genoemd wordt, wordt hier de 'Eeuwige Ouder' genoemd?*

Antwoord: Het is de Vedantijnse Mulaprakriti, en de Svabhavat van de boeddhisten, of dat androgyn 'iets' waarover wij spraken, dat zowel gedifferentieerd als ongedifferentieerd is. In zijn eerste principe is het een zuivere abstractie, die pas gedifferentieerd wordt wanneer het in de loop der tijd getransformeerd wordt tot Prakriti. Wanneer het vergeleken wordt met menselijke principes, komt het

overeen met Boeddhi, terwijl Atma zou overeenkomen met Parabrahm, Manas met Mahat enzovoorts.

Vraag: *Wat zijn dan de zeven lagen van Ruimte, daar wij in de 'Proloog' lezen over de 'Moeder-Vader met Zeven Huiden'?*

Antwoord: Plato en Hermes Trismegistus zouden dit beschouwd hebben als de *Goddelijke Gedachte*, en Aristoteles zou dit 'Moeder-Vader' gezien hebben als het 'gebrek' aan stof. Het is datgene wat de zeven zijnsniveaus zal worden, te beginnen met het spirituele, en dat door het psychische naar het materiële niveau gaat. De zeven gedachtenniveaus of de zeven bewustzijns-toestanden komen overeen met deze niveaus. Al deze zeventallen worden gesymboliseerd door de 'Zeven Huiden'.

Vraag: *De goddelijke ideeën in het Goddelijk Denken? Maar het Goddelijk Verstand bestaat nog niet.*

Antwoord: Het Goddelijk Verstand *is* (er al), en moet er ook zijn, voordat differentiatie plaatsvindt. Het wordt de Goddelijke Ideatie genoemd, die eeuwig is in zijn Potentialiteit en periodiek in zijn Potentie, wanneer hij *Mahat, Anima Mundi* of Universele Ziel wordt. Maar bedenk dat, hoe u het ook noemt, elk van deze begrippen zijn meest metafysische, meest materiële en ook tussenliggende aspecten heeft.

Vraag: *Wat is de betekenis van de term 'Altijd onzichtbare gewaden'?*

Antwoord: Het is natuurlijk, net als iedere allegorie in de oosterse filosofieën, een figuurlijke uitdrukking. Misschien is het de hypothetische Protyl waarnaar Professor Crookes op zoek is, maar die zeker nooit te vinden is op deze aarde of op dit niveau. Het is de ongedifferentieerde substantie of spirituele stof.

Vraag: *Is het wat 'Laya' genoemd wordt?*

Antwoord: ‘Gewaden’ en al zijn in de Laya toestand, het punt vanwaar of waarop de primordiale substantie begint te differentiëren en aldus het universum, en alles wat daarin is, geboren laat worden.

Vraag: *Worden de ‘onzichtbare gewaden’ zo genoemd omdat zij niet objectief zijn met betrekking tot enige differentiatie van bewustzijn?*

Antwoord: Zeg liever, onzichtbaar voor het eindige bewustzijn, als zulk bewustzijn mogelijk zou zijn in dat stadium van evolutie. Zelfs voor de Logos is Mulaprakriti een sluier, de Gewaden waarin het Absolute gewikkeld is. Zelfs de Logos kan het Absolute niet waarnemen, zeggen de Vedantijnen.<sup>3</sup>

Vraag: *Is Mulaprakriti de juiste term om te gebruiken?*

Antwoord: De Mulaprakriti van de Vedantijnen is de Aditi van de Veda’s. De Vedanta filosofie betekent letterlijk ‘het einde of de Synthese van alle kennis’. Nu zijn er zes scholen van Hindoe filosofie, die echter bij nader onderzoek volkomen met elkaar in overeenstemming blijken te zijn qua substantie. Fundamenteel zijn zij identiek, maar er is zo’n rijkdom aan namen, zo’n hoeveelheid bijzaken, details en versieringen – waarin sommige emanaties hun eigen vaders zijn, en vaders geboren worden uit hun eigen dochters – dat men erin verdwaalt als in een oerwoud. Vertel een Hindoe alles wat je wilt vanuit het esoterisch standpunt en als hij dat wil kan hij, op grond van zijn eigen particuliere systeem, alles wat u wilt weerleggen of ontzenuwen. Ieder van de zes scholen heeft zijn eigen bijzondere visie en termen. Aldus is er, tenzij de terminologie van een der scholen aangehouden wordt en in de hele discussie gebruikt wordt, een groot risico van misverstanden.

Vraag: *Dan wordt dezelfde identieke term gebruikt in een volkomen verschillende betekenis door verschillende filosofieën? Bijvoor-*

*beeld, Boeddhi heeft een betekenis in het Esoterische en een volkomen andere in de Sankhya filosofie, nietwaar?*

Antwoord: Precies, en een volkomen verschillende betekenis in de Vishnu Purana, die het heeft over zeven Prakriti’s die emaneren uit Mahat. De laatsten worden Maha-Boeddhi genoemd. Maar fundamenteel zijn de ideeën hetzelfde, ofschoon de termen verschillen per school, en de juiste betekenis verloren gaat in deze doolhof van personificaties. Het zou misschien het beste zijn om een nieuwe nomenclatuur voor onszelf te bedenken. Maar door de armoede van de Europese talen, vooral het Engels, wat betreft filosofische termen, zou deze onderneming wat moeilijk worden.

Vraag: *Zou de term ‘Protyle’ niet gebruikt kunnen worden om de Laya toestand weer te geven?*

Antwoord: Nauwelijks; de ‘Protyle’ van Professor Crookes wordt waarschijnlijk gebruikt om homogene materie op het meest stoffelijk gebied van alle aan te duiden, terwijl de *substantie* die gesymboliseerd wordt door de ‘Gewaden’ van de ‘Eeuwige Moeder’ op het zevende niveau van de stof ligt als je naar boven telt, of liever van buitenaf naar binnen. Dit kan nooit ontdekt worden op het laagste, of liever buitenste en stoffelijke niveau.

Vraag: *Is er dan, op elk van de zeven niveaus, stof die relatief homogeen is voor ieder niveau?*

Antwoord: Inderdaad, maar zulke stof is alleen homogeen voor diegenen die op hetzelfde niveau van perceptie zijn; zodat als de Protyle van de moderne wetenschap ooit ontdekt wordt, hij alleen voor ons homogeen zal zijn. De illusie kan wel enige tijd duren, misschien tot het zesde ras, want de mensheid verandert voortdurend, fysiek en mentaal, en laten wij hopen ook spiritueel, terwijl zij zichzelf steeds meer perfectioneert in ieder ras en subras.

Vraag: *Zou het niet een grote vergissing zijn om enige term te gebruiken die door wetenschappers gebruikt is in een andere betekenis? Eens had protoplasma bijna dezelfde betekenis als Protyle, maar die betekenis is nu beperkter geworden.*

Antwoord: Dat zou het zeker; maar de Hyle van de Grieken gold zeker niet voor de stof op dit niveau, want zij namen het over van de Chaldeese kosmogonie, waar zij in een bijzonder metafysische zin werd gebruikt.

Vraag: *Maar het woord Hyle wordt nu gebruikt door de materialisten om bijna hetzelfde idee uit te drukken als dat waarop wij de term Mulaprakriti toepassen.*

Antwoord: Dat mag zo zijn; maar Dr. Lewins en zijn zes dappere Hylo-Idealisten zijn deze mening nauwelijks toegedaan, want in hun systeem wordt de metafysische betekenis volkomen genegeerd en uit het oog verloren.

Vraag: *Is dan misschien Laya toch de beste term om te gebruiken?*

Antwoord: Toch niet, want *Laya* betekent niet een bijzonder iets op het een of andere niveau, maar bedoelt een toestand of conditie. Het is een Sanskriet term, die de idee overbrengt van iets in een ongedifferentieerde en onveranderlijke staat, een nulpunt waarin alle differentiatie ophoudt.

Vraag: *De eerste differentiatie zou de stof voorstellen op zijn zevende niveau: moeten wij dan niet veronderstellen dat de Protyle van Professor Crookes ook stof is op het zevende niveau?*

Antwoord: De ideale Protyle van Professor Crookes is stof in de staat die hij het 'nulpunt' noemt.

### Noten

1 *De Geheime Leer*, H.P. Blavatsky, Deel I, Proloog, p.38, Theosophical University Press, Pasadena, Den Haag, München, Nieuwe vertaling 1988.

2 Idem.

3 Zie de vier lezingen van Subba Row, *Studies in de Bhagavad Gita*.

Uit: *Transactions of the Blavatsky Lodge*  
Vertaling A.M.I.

Het denken is als een spiegel:  
bij het weerkaatsen verzamelt het stof.  
Het heeft de zachte adem van Ziele-wijsheid nodig  
om het stof van onze begoochelingen weg te blazen.  
Tracht, beginner, uw denken en Ziel te versmelten.

Uit: "De Stem van de Stilte",  
H.P. Blavatsky